

Monogràfic
«La neologia lèxica: darreres recerces sobre el català»
coordinat per M. Teresa Cabré Castellví

INTRODUCCIÓ

El volum que teniu a les mans conté un conjunt d'articles que tracten de la neologia i els neologismes des de diferents punts de vista, cada un dels quals representa un paràmetre de diversitat entre els enfocaments i els vessants possibles que pot rebre o abordar l'anàlisi de les paraules noves i els processos que duen els parlants, o les institucions, per eixamplar el cabal lèxic d'una llengua.

La neologia és una disciplina ben consolidada des de la segona meitat del segle passat. La necessitat de modernitzar determinades llengües per dotar-les dels recursos lèxics necessaris va dur a una intensa activitat neològica en alguns països. El cas més representatiu és el del Quebec, regió francòfona del Canadà que es va dotar els anys seixanta d'un pla de normalització lingüística, la *Charte de la langue française*, que es proposava organitzar el conjunt d'accions d'intervenció orientades a fer canviar l'estatus de la llengua francesa al Quebec. Calia promouvoir, amb aquest pla, la llengua francesa i estendre'n l'ús actiu en tots els contextos de comunicació, principalment en els contextos de treball, que era on la presència de l'anglès predominava.

Per la *Charte de la langue française*, totes les empreses de més de cinquanta treballadors havien d'obtenir un certificat oficial de francesització, que suposava tenir tota la documentació formal en francès, tot el personal capaç de fer servir activament la llengua francesa en totes les situacions i tasques pròpies del seu món professional i, a més, utilitzar una terminologia adequada i de fesomia genuïna sempre que fos possible.

Per a la gestió de la *Charte* es crea l'*Office de la langue française*, organisme polític que, a través del servei lingüístic i terminològic, es fa càrrec de l'organització

de tota l'activitat tècnica de creació de recursos per a la modernització del lèxic. La neologia té en aquesta dinàmica un paper molt important, per tal com en bona mesura es tractava de substituir els termes manlevats de l'anglès per termes formats en francès, prou adequats perquè fos viable d'implantar-los en l'ús real dels col·lectius professionals i laborals.

Es va obrir així un període de gran activitat neològica que va posar la neologia al mapa de les matèries i professions.

Però al costat de la gran activitat neològica pràctica, la neologia no ha estat conreada teòricament amb la mateixa intensitat. Solament alguns autors francesos (principalment Louis Guilbert i Alain Rey) van ocupar-se durant els anys seixanta i setanta dels neologismes des del punt de vista bàsic, tractant-los en el marc de la lexicologia o dels estudis del lèxic. És així, doncs, que la pràctica totalitat dels fonaments teòrics de la neologia vénen dels anys seixanta.

En aquest volum es presenta la neologia en cinc dels seus vessants: com a camp de coneixement orientat a la descripció i explicació d'un objecte específic: els neologismes lèxics; en la seva faceta social, fent veure com la novetat lèxica està ancorada en la societat que parla una llengua; en la seva faceta psicològica, posant de manifest que a través de mecanismes cognitius de recategorització semàntica es poden formar noves unitats del lèxic; en la seva relació amb la sintaxi, fent observar que una gran part de les novetats sintàctiques que podem observar en una llengua tenen a veure amb el lèxic, i que és al capdavant en una teoria del lèxic que els canvis sintàctics de les unitats lèxiques han de poder explicar-se; en el seu vessant oral, remarcant com determinats processos de creativitat lèxica, com la composició culta, o determinades vies de modernització lèxica, com el procés de manlleu, predominen en la neologia pròpia del discurs oral; i, finalment, l'anàlisi de la neologia des d'un punt de vista diacrònic, que ens dóna una perspectiva diferent del fenomen que la resta dels articles d'aquest recull han tractat sincrònicament.

Aquests articles no han estat produïts *ad hoc* per cobrir un volum de neologia aïllat, sinó que tots ells han estat escrits per lingüistes que porten temps ocupant-se del tema, cada un en la seva faceta, i que treballen cooperativament en la xarxa de neologia NEOXOC, creada per analitzar la variació geolèxica de la neologia catalana.

M. TERESA CABRÉ CASTELLVÍ
Universitat Pompeu Fabra (Barcelona)
teresa.cabre@upf.edu